

Egy (két) ügynök azonosítása

VISSZHANG - LXIV. évfolyam, 45. szám, 2020. november 6.

Gervai András újságoldalnyi terjedelmében is tömören informatív írása Gáli József életéről ([A népköztársaság ellensége – Egy emberséges ember](#), *ÉS*, 2020/43., okt. 22.) alkalmat ad arra, hogy kijavítsam a hibák egyikét, amelyek sajnos benne maradtak *Titkos írás – Állambiztonsági szolgálat és irodalmi élet 1956–1990* című könyvemben. Már csak azért is, mert az *ÉS* online felületén elérhető verzió 27. lábjegyzetében rám hivatkozik. A Noran Könyvesház gondozásában, 2012-ben megjelent könyvem első kötetének 98. oldalán, szintén egy lábjegyzetben azt írtam, hogy a „Meszlényi Károly” fedőnéven dolgozó ügynök azonos lehet a „Varga Sándor” fedőnéven dolgozó ügynökkel, s hogy e két fedőnév feltehetően Dömötör László újságíró takarja. E feltételezést Rainer M. János kitűnő munkájából (*Jelentések hálójában – Antall József és az állambiztonság emberei 1957–1989*, 1956-os Intézet, 2008) vettem át, egyúttal föltéve a kérdést: vajon miként volt lehetséges és főképp mi értelme volt, hogy egy ügynök azonos időben két fedőnévvel is dolgozzon ugyanarra a körre, jelesül a sajtó és politika egymással is érintkező köreire.

A 2012-ben megválaszolhatatlannak tűnő kérdésre ma már tudom a választ: nem dolgozott azonos időben két fedőnéven. Alaposabb kutatómunkával már akkor rájöttem volna. De most legalább Gervai András érintésével korrigálhatok. Így legalább nyomtatásban is nyoma marad.

A lényeg: „Varga Sándor” valóban a fent említett Dömötör László (1923–1976) volt. 1956 és 1964 közötti jelentései az M-27843 számú dosszié öt kötetében, 1965 és 1971 közötti jelentései pedig az M-33169 számú dosszié két kötetében olvashatók. Köztük azok is, amelyekben idősebb Antall József világháború alatti, emberbaráti tevékenységét bemutató cikkének készítéséről, majd a megjelenése utáni visszhangról referált az állambiztonságnak (*Lengyelek Magyarországon, Magyarország*, 1968. július 28.). Így, mondhatni, önmagát fedte fel a negyven évvel későbbi kutató előtt.

„Meszlényi Károly” egy másik újságíró volt. Ő az M-18667 számú dosszié nyolc kötetét töltötte meg 1956 és 1962 között. Egyik jelentésében leleplezte magát, de ezt már csak a könyvem megjelenése után vettem észre. 1960. március 8-i jelentésében megadja születési helyét és anyja nevét is. Így egyértelmű: ő Fahidy József (1922–1982). A *Magyar életrajzi lexikon* tévesen közli, hogy 1956-ban Nyugatra távozott és 1957-ben hazatért. Valójában 1955-ben ment ki, és 1956-ban jött vissza. Mindez kibogarászható A *Szabad Európa munkatársa voltam* című könyvéből (Kossuth, 1958). 1955 novemberében a *Népsport* tudósítani küldte Livornóba az olasz és a magyar B-válogatott focimeccséről. Kint ragadt. 1955 decemberében Vámos Imre levélben hívta Münchenbe. Az utolsó müncheni jelenet, amiről ír, 1956. júniusi. Szenzációs élményekre futtathatta volna ki a könyvét, ha Münchenben éri 1956 októbere! De ilyesmivel nem szolgálhatott, hiszen itthon volt, sőt 1956 novemberétől már szorgalmasan jelentett írókról, újságírókról, színészekről, sportolókról.

„Meszlényi” és „Varga” külön személyiségét az is alátámasztja, hogy eltérő hálózati számon nyitották meg szervezési dossziéikat (előbbié H-10-60039, utóbbié H-10-66904). A fedőneve változhatott az ügynöknek, de H-szám hozzátapadt. Már az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában dolgoztam, amikor e két H-szám eltérése, illetve a fent említett személyi adat (anyja neve) egyértelművé tette számomra „Meszlényi” és Fahidy azonosságát. Kötelességemnek éreztem, hogy erre felhívjam Ilkei Csaba figyelmét, akinek „Meszlényi” és „Varga” tevékenységét is érintő sajtótörténeti kutatását ma is referensként segítem az ÁBTL-ben. Ő számos részletnek még utánajárt, s amint a levéltárban megismerhetővé váltak a mágnesszalagokon őrzött hálózati adatok is, immár hivatalos dokumentum birtokában írhatta le az egyenletet, ily módon korrigálva egy régóta tévesen élő adatot: tehát „Meszlényi”

= Fahidy (A „Meszlényi” rejtély megfejtése, Leleplező, 2019. június, www.utolag.com).